

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

10. märts 2005*

Kohtuasjas C-336/03,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division'i (Ühendkuningriik) 21. juuli 2003. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 30. juulil 2003, kohtumenetluses järgmiste poolte vahel:

easyCar (UK) Ltd

versus

Office of Fair Trading,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja esimees P. Jann, kohtunikud K. Lenaerts, J. N. Cunha Rodrigues, K. Schiemann ja M. Ilešič (ettekandja),

* Kohtumenetluse keel: inglise.

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: ametnik K. Sztranc,

arvestades kirjalikus menetluses ja 29. septembri 2004. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mida esitasid:

- easyCar (UK) Ltd, esindaja: D. Anderson, *QC*, *barrister* K. Bacon ja *solicitor* D. Burnside,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: C. Jackson, keda abistas *barrister* M. Hoskins,
- Hispaania valitsus, esindaja: S. Ortiz Vaamonde,
- Prantsuse valitsus, esindaja: R. Loosli-Surrans,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: N. Yerrell ja M.-J. Jonczy,

olles 11. novembri 2004. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral (EÜT L 144, lk 19; ELT eriväljaanne 15/03, lk 319; edaspidi „direktiiv”) artikli 3 lõike 2 tõlgendamist.

- 2 Eelotsusetaotlus esitati äriühingu easyCar (UK) Ltd (edaspidi „äriühing easyCar”) ja Office of Fair Trading’i (edaspidi „OFT”) vahelises kohtuvaidluses seoses äriühingu easyCar pakutavate ja sõlmitavate autorendilepingute tingimustega.

Õiguslik raamistik

Ühenduse õigusnormid

- 3 Direktiivi artikli 1 järgi on direktiivi eesmärk ühtlustada liikmesriikide õigus- ja haldusnormid, mis käsitlevad tarbijate ja tarnijate vahel sidevahendi abil sõlmitud lepinguid.

- 4 Direktiivi artikli 3 lõike 2 järgi ei kohaldata direktiivi artikleid 4, 5 ja 6 ning artikli 7 lõiget 1 „lepingute suhtes, mille alusel osutatakse majutus-, transpordi-, toitlustus- või vaba aja veetmise teenuseid, mille puhul tarnija võtab lepingu sõlmimisel kohustuse osutada kõnealuseid teenuseid kindlal kuupäeval või konkreetse aja jooksul [...]”.

- 5 Direktiivi artikli 6 lõige 1 näeb ette tarbija õiguse sidevahendi abil sõlmitud lepingust taganeda. Sama artikli lõike 2 järgi on juhul, kui tarbija on kasutanud taganemisõigust, tarnija kohustatud tasuta tagastama tarbija makstud summad, välja arvatud kauba tagastamise otsesed kulud.

Siseriiklikud õigusnormid

- 6 Direktiivi võttis Ühendkuningriigi õigusesse üle Consumer Protection (Distance Selling) Regulations 2000 (edaspidi „siseriiklik seadus”).

- 7 Direktiivi artikli 3 lõikes 2 ette nähtud erand võeti üle siseriikliku seaduse artikli 6 lõikes 2.

- 8 Direktiivi artikli 6 lõikes 1 ette nähtud taganemisõigus võeti üle siseriikliku seaduse artiklis 10 ja direktiivi artikli 6 lõikes 2 ette nähtud tagasimaksmise kohustus võeti üle siseriikliku seaduse artiklis 14.

- 9 Siseriikliku seaduse artikkel 27 annab OFT-le pädevuse nõuda, et kohus teeks ettekirjutuse igale isikule, keda OFT peab seaduserikkujaks.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

- 10 Äriühingu easyCar tegevusalaks on autorent juhita. Ta tegutseb Ühendkuningriigis ja mitmes teises liikmesriigis. Äriühingu kliendid saavad rendiautosid reserveerida ainult Interneti kaudu. Äriühingu easyCar pakutavate ja sõlmitavate autorendilepingute tingimuste kohaselt ei ole tarbijal võimalik lepingu tühistamise korral saada makstud summasid tagasi, välja arvatud „[tema] tahtest sõltumatute eriliste ja ettenägematute asjaolude korral, mille hulka kuuluvad eelkõige [...] juhi raske haigus, mille tõttu ta ei ole võimeline autot juhtima; loodusõnnetused [...]; valitsuse või ametiasutuste toimingud või piirangud; sõda, rahutused või terrorismiaktid”, või „muudel erandlikel asjaoludel meie klientideenindusjuhi äranägemisel”.
- 11 OFT, kes sai tarbijatelt palju kaebusi äriühinguga easyCar sõlmitud rendilepingute kohta, leidis, et lepingutingimused rikuvad siseriikliku seaduse artikleid 10 ja 14, mis direktiivi ülevõtmiseks näevad ette taganemisõiguse ühes kõigi tarbija makstud summade tagasimaksmisega kindlaksmääratud tähtaja jooksul pärast lepingu sõlmimist.
- 12 Äriühing easyCar leidis, et tema pakutavad rendilepingud kuuluvad erandi alla, mille siseriikliku seaduse artikli 6 lõige 2 ja direktiivi artikli 3 lõige 2 näevad ette „lepingute suhtes, mille alusel osutatakse [...] transporditeenuseid”, ning seega ei kehti nende

suhtes nimetatud seaduse artiklite 10 ja 14 nõuded. OFT seevastu leidis, et autorenti ei saa pidada „transporditeenuseks”.

- 13 Äriühing easyCar ja OFT pöördusid High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division'isse. Äriühing easyCar taotles, et tema rendilepingud tunnistataks kuuluvaks erandi alla, mille siseriiklik seadus taganemisõigusest sätestab, ning OFT taotles, et äriühingule easyCar tehtaks ettekirjutus, et ta lõpetaks siseriikliku seaduse rikkumise, mis seisneb oma klientidele lepingust taganemise ja makstud summade tagasisaamise õigusest keeldumises.
- 14 Neil asjaoludel otsustas High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas direktiivi [...] artikli 3 lõikes 2 kasutatud väljend „lepingud, mille alusel osutatakse [...] transporditeenuseid” hõlmab ka lepinguid, mille alusel osutatakse autorenditeenuseid?”

Suulise menetluse uuendamise taotlus

- 15 Euroopa Kohtu kantseleisse 13. detsembril 2004 esitatud taotlusega palus äriühing easyCar suulise menetluse uuendada.

- 16 Sellega seoses tuleb märkida, et Euroopa Kohus võib kodukorra artikli 61 kohaselt määrusega suulise menetluse uuendada, kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt informatsiooni või kui asja lahendamisel tuleks tugineda argumendile, mille üle pooled ei ole arutlenud (10. veebruari 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-270/97 ja C-271/97: Deutsche Post, EKL 2000, lk I-929, punkt 30, ja 18. juuni 2002. aasta otsus kohtuasjas C-299/99: Philips, EKL 2002, lk I-5475, punkt 20).
- 17 Euroopa Kohus leiab, et käesolevas asjas ei ole vaja suulist menetlust uuendada. Seetõttu tuleb menetluse uuendamise taotlus rahuldamata jätta.

Eelotsuse küsimus

- 18 Eelotsusetaotlusest nähtub, et vaidlust ei ole selles, et äriühingu easyCar ja tema klientide vahel sõlmitud lepingud on sidevahendi abil sõlmitud lepingud siseriikliku seaduse ja direktiivi mõttes ning et tegemist on lepingutega, mille alusel osutatakse teenuseid. Oma küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teada sisuliselt seda, kas autorenditeenused on transporditeenused direktiivi artikli 3 lõike 2 mõttes.
- 19 Äriühing easyCar leiab, et sellele küsimusele tuleb vastata jaatavalt. Vastupidisel seisukohal on Hispaania, Prantsuse ja Ühendkuningriigi valitsus ning Euroopa Ühenduste Komisjon.

- 20 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et ei direktiiv ega selle tõlgendamiseks asjakohased dokumendid, nagu *travaux préparatoires*, ei selgita direktiivi artikli 3 lõikes 2 esineva mõiste „transporditeenused” ulatust. Direktiivi üldisest ülesehitusestki nähtub ainult, et selle eesmärk on tagada tarbijatele ulatuslik kaitse, andes neile teatavaid õigusi — sh taganemisõiguse — ning et direktiivi artikli 3 lõige 2 sätestab erandi neist õigustest neljas tihedalt seotud majandustegevuse valdkonnas, sh transporditeenuste alal.
- 21 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb ühenduse õiguses määratlemata terminite tähenduse ja ulatuse kindlaksmääramisel lähtuda nende tavakeele tähendusest, võttes arvesse terminite kasutamise konteksti ja nende sätete eesmärke, mille osaks nad on (19. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-128/94: Hönl, EKL 1995, lk I-3389, punkt 9, ja 27. jaanuari 2000. aasta otsus kohtuasjas C-164/98 P: DIR International Film jt v. komisjon, EKL 2000, lk I-447, punkt 26). Kui põhikohtuasjaga sarnaselt esinevad need terminid sättes, mis kujutab endast erandit põhimõttest, täpsemini ühenduse tarbijakaitseenormidest, tuleb neid termineid tõlgendada tähtsahelisel (18. jaanuari 2001. aasta otsus kohtuasjas C-83/99: komisjon v. Hispaania, EKL 2001, lk I-445, punkt 19, ja 13. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-481/99: Heinger, EKL 2001, lk I-9945, punkt 31).
- 22 Mõiste „transporditeenused” kohta olgu öeldud, et see nagu teisedki loetletud teenuseliigid vastab sektorierandile ning peab seega silmas transpordisektori teenuseid üldiselt.
- 23 Sellega seoses tuleb märkida, et põhikohtuasjas käsitletavat erandit reguleerivate sätete sõnastamisel ei ole seadusandja valinud liikmesriikide õigussüsteemides tavaliselt kasutatavat mõistet „veoleping”, mis on seotud üksnes reisijate ja kauba

veoga vedaja poolt, vaid on kasutanud palju laiemat mõistet „lepingud, mille alusel osutatakse [...] transporditeenuseid”, mis võib olla seotud kõigi transpordialaseid teenuseid käsitlevate lepingutega, kaasa arvatud lepingud, mis käsitlevad tegevust, mis iseenesest ei ole kliendi või tema asjade vedu, kuid mille eesmärk on võimaldada kliendil sellist vedu korraldada.

- 24 Direktiivi artikli 3 lõike 2 sõnastusest nähtub, et seadusandja ei soovinud selles sättes ette nähtud erandit määratleda mitte lepinguliikide kaudu, vaid nii, et selle erandiga oleksid hõlmatud kõik lepingud, mille alusel osutatakse majutus-, transpordi-, toitlustus- või vaba aja veetmise teenuseid, välja arvatud lepingud, mille täitmine ei pea toimuma kindlal kuupäeval või konkreetse aja jooksul.
- 25 Sellist tõlgendust kinnitavad otseselt direktiivi artikli 3 lõike 2 eri keeleversioonid, s. o saksa-, itaalia- ja rootsikeelne versioon, milles vastavalt esineb „Dienstleistungen in den Bereichen [...] Beförderung” („teenused transpordi valdkonnas”), „servizi relativi [...] ai trasporto” („transpordiga seotud teenused”) ja „tjänster som avser [...] transport” („transporti puudutavad teenused”).
- 26 Tavakeeles tähendab sõna „transport” mitte ainult isikute või kauba vedamist ühest paigast teise, vaid ka isikute ja kauba vedamise viisi ja vahendeid. Transpordivahendi andmine tarbija käsutusse on järelikult üks transpordisektorisse kuuluvatest teenustest.

- 27 Seega tuleb — direktiivi artikli 3 lõikes 2 sätestatud „transporditeenuseid” käsitleva sektorierandi rangetest piiridest väljumata — sedastada, et kõnealune erand hõlmab autorenditeenuseid, mis just seisnevadki transpordivahendi andmises tarbija käsutusse.
- 28 Pealegi on mõiste „transporditeenused” kasutamise konteksti ja direktiivi eesmärkide osas selge, nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktides 39–41, et seadusandja on soovinud sätestada nii sidevahendeid kasutavate tarbijate huvide kaitse kui ka teatavate teenuste osutajate kaitse, et viimased ei peaks kannatama ebaproportsionaalsete tagajärgede tõttu, mis tulenevad reserveerimisega seotud teenuste tasuta ja põhjusetu tühistamisest. Selle kohta märgib äriühing easyCar õigusega, ilma et Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsused või komisjon talle vastu vaidleksid, et direktiivi artikli 3 lõike 2 eesmärk on sätestada erand teatud tegevusalal teenuste osutajatele seetõttu, et direktiivi nõuded võiksid neid teenuseosutajaid ebaproportsionaalselt kahjustada, eelkõige juhul, kui teenus on seotud reserveerimisega, mille tarbija tühistab vahetult enne teenuse osutamise kuupäeva.
- 29 On selge, et autorendiettevõtjad tegutsevad alal, mida seadusandja soovis kaitsta selliste tagajärgede eest direktiivi artikli 3 lõikes 2 sätestatud erandiga. Nimetatud ettevõtjad peavad tegema ettevalmistusi, et osutada kokkulepitud teenust reserveerimise käigus määratud kuupäeval, ning seetõttu kannatavad nad tühistamise korral samasuguste tagajärgede all nagu teised ettevõtjad, kes tegutsevad transpordisektoris või muudes artikli 3 lõikes 2 loetletud sektorites.

- 30 Eeltoodust järeldub, et tõlgendus, mille kohaselt on autorenditeenused direktiivi artikli 3 lõike 2 mõttes transporditeenused, on ainus tõlgendus, mis tagab, et nimetatud sättes ettenähtud erandil on sektorierandi iseloom, ning võimaldab saavutada selle sätte eesmärki.
- 31 Seega tuleb esitatud küsimusele vastata, et direktiivi artikli 3 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „lepingud, mille alusel osutatakse transporditeenuseid” hõlmab ka lepinguid, mille alusel osutatakse autorenditeenuseid.

Kohtukulud

- 32 Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, v.a poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 1997. aasta direktiivi 97/7/EÜ tarbijate kaitse kohta sidevahendi abil sõlmitud lepingute korral artikli 3 lõiget 2 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „lepingud, mille alusel osutatakse transporditeenuseid” hõlmab ka lepinguid, mille alusel osutatakse autorenditeenuseid.

Allkirjad